

Cara o cruz

Conviviendo con un trastorno mental

Lou Lubie

Norma editorial. Barcelona, 2018

Amb la immensitat de llibres que arriben a les nostres mans sobre els trastorns mentals i totes les diferents manifestacions de la psicopatologia d'adolescents i adults, és oportú ressaltar aquest llibre que té dues dimensions poc usuals en la divulgació d'aquest gènere de patologies. En primer lloc ens trobem amb una història autobiogràfica, on l'autora explica què ha significat en la seva vida, la seva intimitat, les relacions i experiència personal el tenir coneixement d'estar afectada per una malaltia psíquica. Per una altra banda, el llibre està generosament guarnit amb una àmplia gamma de dibuixos i gràfics, per la condició professional de l'autora com a il·lustradora, fet que dóna una amenitat destacable en el desenvolupament de tots els temes i un suport complementari molt aclaridor a les limitacions evidents del llenguatge escrit, que tan sovint sacrifica el reconeixement dels dubtes, sensacions i emocions, a costa d'un rigor descriptiu que busca l'inqüestionable valor i objectivitat sota el necessari laconisme científic.

L'autora exposa amb una gran dosi d'honestedat i sinceritat el moment en què se li detecta el símptoma clínic a partir del seu malestar personal. Expressa amb molta claredat el llarg recorregut amb diferents especialistes, la incessant obligació d'anar explicant la mateixa història a tots els seus interlocutors i el cansament inevitable que li provoca sentir-se observada i jutjada en cada entrevista. Aquesta situació li genera una progressiva desconfiança envers tots els professionals que comencen per "psi", i tot ho manifesta gràficament amb dibuixos molt aclaridors de quins son els seus pensaments amagats darrera les paraules que transmet a les entrevistes. És en aquesta tessitura que la narrativa del llibre va guanyant en intensitat i credibilitat, més enllà de les paraules i els conceptes que exposa ordenadament.

Dins d'aquests continguts es destaca la necessitat de l'individu per identificar-se amb sí mateix i reconèixer el trastorn mental com una part de la seva pròpia identitat.

El lector pot anar entenent com la *ciclotímia* (afectació que guanya en les diferents impressions diagnòstiques dels clínics) es mostra en la persona com un procés d'instabilitat reactiva i imprevisible. I és en aquesta definició on l'autora ens ofereix la representació visual dels llops o les guineus com a manifestacions comparatives dels diferents nivells de gravetat en la malaltia. La persona, sempre acompanyada per la guineu, com a mostra metafòrica de la funció intrusiva del trastorn en la vida de l'individu, es veu temptada per les contínues provocacions que li fan sorgir vivències d'estrès, patiment i reactivitat emocional extrema. La depressió també hi apareix com a

seqüència natural del procés i la narradora aprèn a no defugir-ne el seu reconeixement ni utilitzar-la com a motiu causant de queixa.

La protagonista de la història avisa del risc de dissociació personal, sempre alimentada per la pròpia guineu, acompanyant incessant de tots els seus moments. Aquesta dissociació personal la fa caure en nombrosos alts-i-baixos, escenes de desànim o d'hipomania i no té cap reserva en parlar dels fàrmacs, els neurolèptics, el liti i els efectes reals o paradoxals que li han pogut provocar. El seu historial li permet establir un posicionament prudentment escèptic de cara a totes les afirmacions absolutes que ha anat sentint en tot el referent a la seva pròpia identitat i, per tant, a la seva vida.

Amb la lectura d'aquest llibre podem arribar a un coneixement complet i descriptiu de la ciclotímia, sempre en base a un nivell narratiu propi de la divulgació i la seriosa honradesa que suposa la manifestació personal de la vivència de la malaltia en primera persona.

L'esperit de la narració destaca un marcat posicionament en defensa de les essències de la pròpia identitat, en tant que cada persona és autònoma per posicionar-se com li sembli, sense que les interferències dels altres hagin de condicionar-ho. Per aquest motiu hi intercala les paraules d'Alain Damasio, extretes de *L'horde du contrevent*, on diu que "no acceptis que decideixin ni qui ets ni a quin lloc has de pertànyer", sempre en defensa de l'autonomia personal i el dret a preservar la pròpia identitat.

Cara o Cruz és una finestra que ens informa de manera oberta i franca d'una experiència personal que ens permet observar amb millor empatia la visió del trastorn mental des dels ulls de la persona que el pateix. No hi ha dubte que és d'agrair la gran dosi de sinceritat que destil·la i l'esforç que ens ofereix per a una millor comprensió de les situacions socialment complexes d'acceptar, com són les patologies psíquiques. Al mateix temps, ens pot servir d'avís per tenir cura dels aspectes deontològics de la nostra pràctica professional, mantenint el respecte i l'empatia necessaris vers els nostres usuaris i dedicant més esforç a recollir les informacions en la xarxa de dispositius d'assistència sanitària, social i educativa.

A l'epíleg del llibre, escrit per la psicòloga clínica Isabelle Leygnac-Solignac, es destaca aquesta capacitat de la Lou Lubie per exposar sense censura ni tabús la seva vivència personal, la seva capacitat de lluita i d'acceptació d'una realitat que li ha posat moltes traves al seu desenvolupament com a persona. Per això ens assenyala que el llibre és "un testimoni de dolorosa trajectòria i ajuda per a tots els afectats per aquest trastorn". Per tant, no dubtem a facilitar-ne l'accés a les persones que pateixen algun trastorn mental o que hi conviuen en la seva vida de manera rutinària i regular.

Jaume Forn i Rambla